

”Det finns inga problem i Nordkorea”

BAKOM FASADEN Efter en gruppresa i Nordkorea står det klart att inte mycket har förändrats sedan Koreakrigets slut. En liten del av befolkningen tillhör en medelklass, men alla lever i ett övervakningssamhälle där angiverisystemet tillämpas fullt ut.

Vi har bara en klass. Alla är på samma nivå, säger Lee och ser förvånad ut när hon hör ordet medelklass. "Lee" (som egentligen heter något annat), är en av två statligt anställda guider på en gruppresa i Nordkorea. Enligt henne betalar ingen skatt, medellönen ligger på 100–200 dollar i månaden (hon vill inte säga vad hennes lön är), men det går att få tillgång till bättre bostäder och högre tjänster. –Om du jobbar hårt kan du få en större lägenhet av regeringen säger hon i minibussen som ska ta oss runt i staden på en noggrant koreograferad city-tour. Bussen kör längs rena gator, bara någon enstaka cigarettfimp syns till. Den plastpåse som mot förmodan skulle hamna på gatan tas snabbt omhand för att återanvändas. Trafiken blir aldrig intensiv och bilarna – de flesta av kinesiska märken, är fortfarande få för att vara i en asiatisk huvudstad. De yttersta lägenhetskomplexen är färgglada och ser någorlunda hela ut, men tittar man bakom dem in mellan husen tornar fallfärdiga grå cementblock upp sig, i många fall övervuxna med klätterväxter. De enda reklamskyltarna som finns är propagandatavlor med missiler och soldater som proklamerar att USA fortfarande är den stora fienden.

–Vi lever i ett fantastiskt samhälle, det finns inga problem i Nordkorea, berättar Lee i mikrofonen. Hon känner inte heller till några påstådda arbetsläger, var ledaren Kim Jong-un bor, eller något om hans familj – hon ser ärligt ovetande ut när gruppresenärerna ställer frågor på löpande band. Fem år som guide har kanske skapat en bra övertygelseförmåga – eller så vet hon helt enkelt inte. Inga stormarknader eller butiker syns till, enbart några matvarubutiker med uppstaplade varor i fönstren. När vi går av bussen och kommer nära avslöjas emellertid att det inte finns ett särskilt stort utbud av varor i någon av affärerna.

Första stoppet blir Pyongyangs metro. De gröna vagnarna som ursprungligen kommer från DDR, kostar fem won (några öre i lokal valuta) att resa med, tunnelbanan har 35 kilometer räls och 17 stopp, berättar Lee stolt. Inne i en vagn är det tyst, trots att vagnen är full av människor. Inga mobiler, Ipads, hörlurar med musik, inga skratt. Bara tystnad. Inga blickar möts, var och en sköter sitt, men en sak har alla gemensamt, förutom att de flesta bär grå- eller militärgröna kläder; alla har en knappål med antingen en leende Kim I, eller med både Kim I och 2 på bröstet. –Alla ska bära den från 14 års ålder, informerar Lee.

Om man skulle glömma knappålen någon dag? –Då går man hem och sätter på sig den igen, ler hon. Vi uppgången till en av stationerna sitter en kvinna på marken och hennes son springer fram till resenärer och frågar något diskret, troligen ber han om pengar. Fotograf Jonas Gratzner ser tillfället och tar en bild. Den andra guiden, vi kan kalla honom Mr. P, som håller koll på gruppen längst bak har sett det hela, och ropar till Lee som går längst fram. Angiverisystemet sitter djupt rotat och Lee kräver att bilden raderas.

När gruppen tar lunchpaus och guiderna släpper fokus ett ögonblick tar vi chansen att försöka prata med den till synes välmående "medelklassen" som åker rullskridskor och skjuter luftgevär i ett inhägnat område i en närliggande park. Några ler, de flesta av barnen och ungdomarna säger "hello". Längre konversation än så blir det inte. Någon vuxen frågar var vår guide är och tittar sig nervöst omkring. Inte heller några fiskare som sitter nere vid Taedong-floden (som delar Pyongyang i öst och väst) svarar på tilltal, utan tittar bara bort, som att de var programmerade att inte prata med västerlänningar. Det dröjer inte länge innan Lee fått reda på var vi är och kommer springande med andan i halsen.

Solen håller på att gå ner över kolkraftverkens skorstenar, vars gråsvarta rök lägger sig som ett hölje över tremiljonerstaden (om siffran nu stämmer). Det tillsammans med det faktum att invånarna eldar med kolbriketter för uppvärmning och matlagning spår ytterligare på föreningarna. Ransoneringen av el syns tydligt – det är spöklikt mörkt

överallt, med bara ett fåtal upplysta höghus. Ett av dem är 170 meter höga Juche-tornet – en av stadens högsta byggnader. Massiva strålkastare lyser upp inte bara tornet, utan även parken nedanför – vilket lockar till sig stadens unga. Eftersom elen stängs av i hemmen vid särskilda tider samlas studenter i parken nedanför tornet och pluggar i strålkastarljuset.

”Om du jobbar hårt kan du få en större lägenhet av regeringen.

Lee, statligt anställd guide i Nordkorea.

Bredvid ligger ett mikrobryggeri och gruppen går in för att prova nordkoreansk öl. Vid ett bord sitter två västerlänningar och det visar sig att de bor i staden sedan några år tillbaka. Mannen är affärsman och kvinnan arbetar på en ambassad. De öppnar upp sig och kan nästan inte sluta prata under en timmes tid, men vill inte säga sina namn – eftersom Nordkorea är kända för att deportera alla utlänningar som pratar negativt om landets styre. Våra guider sitter vid ett annat bord och hör inte konversationen, och västerlänningarnas övervakande "ängel" sitter i en bil utanför. Kvinnan från ambassaden berättar att nordkoreaners desperation gör att de tvingas sälja sina egna barn.

–Det finns ett underskott på flickor i Kina så kineser kommer över gränsen och köper flickbarn för 1000 dollar, säger hon och berättar samtidigt att produktionen av metamfetamin hela tiden ökar och många är beroende av drogen. Det finns barnsoldater, 14-åriga pojkar som är så hungriga att de tvingas stjäla mat – det är därför många lägenheter på nedre botten har galler över fönstren. –Glömmet man mat ute så är den borta direkt, inflikar mannen. Hiv och andra sjukdomar sprids snabbt eftersom blod inte kontrolleras, och samma nålar används gång på gång. –Man använder samma bedövningsmedel som Östeuropa hade på 60-talet, och handskena slängs aldrig, fortsätter kvinnan.

Senare på kvällen är det dags för den kanske mest surrealistiska händelsen under hela resan. En färgsprakande- och fyrverkerifylld dans- och gymnastikshow med hundra tusen deltagare. "Arirang Mass Games" visar upp landets historia och nutid, där guiderna berättar att "de bästa barnen handplockas och får träna en timme varje dag efter skolan under ett par månader". Den västerländske affärsmannens version lät dock annorlunda tidigare under kvällen: –Barnen jobbar gratis, går inte i skolan, tränar dygnet runt och de dyra biljettintäkterna (upp till 150 euro) går rakt till regeringen.

JOHAN AUGUSTIN
johan.augustin@svd.se

SvD.SE NYHETER

Bilderna av ett okänt land

Nordkorea. Se fler bilder från Johan Augustins och fotografen Jonas Gratzers resa. [svd.se/nyheter](#)

Nya perspektiv. Dygnet runt.

SvD

FAKTA

Nordkorea

DPRK (Democratic People's Republic of Korea) har 20–25 miljoner invånare, siffrorna är osäkra. Den nuvarande konstitutionen skrevs 1998 och säger att landet är en socialistisk stat som ska styras med Juche-ideologins principer: självförsörjande utan inblandning utifrån. Ett flertal naturkatastrofer på 90-talet ledde till svält då miljoner tros ha dött. Befolkningen uppmanades att odla upp ännu mer mark, som i sin tur lett till ökad erosion och markförstöring. Katastroferna ledde till att en stor del av befolkningen blivit beroende av mat hjälp utifrån.

Nordkorea anses av oberoende bedömare vara en repressiv kommunistdiktatur vars politik styrs av kommunistpartiet Koreas arbetarparti. 1998 ändrades grundlagen så att Kim Il-sung (The great leader) blev republikens evige president.

De olika klassstillhörigheterna består av tre huvudkategorier: "de fientliga", "de vacklande" och "de lojala" – det vill säga hur man ställer sig till regimen med Kim Jong-un i spetsen. De förstnämnda skickas ofta till arbetslägren i de nordöstra delarna av landet som sägs hålla upp till 200 000 fångar, medan den lilla klicken av "medelklass" tillhör "de vacklande" som försöker arbeta stenhårt för att hålla sig precis under eliten eller "de lojala". Huvudklasserna är sedan indelade i cirka 50 mindre klasser.

Klassstillhörighet styrs av födelseplats, om någon i släkten deserterat och förmågan att arbeta för regimen. Alla företag är statligt ägda. Inom jordbruket finns kooperativ – där lantbrukarna byter grödor med varandra.

Fiskarna sitter nere vid Taedong-floden som delar Nordkoreas huvudstad Pyongyang i öst och väst.

Vagnarna i Pyongyangs tunnelbana är från det forna DDR.

Ett skolframträdande vid centret för kultur och dansar för den nuvarande ledaren Kim Jong Un. Nedan: Luftgevär är en populärt tidsfördriv i en park i centrala Pyongyang. FOTO: JONAS GRATZNER